

ALENA HAŠKOVÁ¹, MATÚŠ TÓTH², IVANA TUREKOVÁ³

Analýza rizikových faktorov modelových situácií v nácviku kontroly rizika

Analysis of risks factors of model handling situations at risk control practice

¹ Prof. PaedDr., CSc., Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra techniky a informačných technológií, Slovenská republika

² B, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Pedagogická fakulta, Slovenská republika

³ Doc. Ing., PhD., Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra techniky a informačných technológií, Slovenská republika

Abstrakt

Základným predpokladom zdarného priebehu akéhokoľvek verejného podujatia je garantovanie jeho bezpečnosti. Za týmto účelom je potrebné zabezpečiť náležité zaškolenie osôb podieľajúcich sa na realizácii priebehu podujatia. Pri uplatňovaní aktivizujúcich metód môže byť efektívnosť zaškolenia príslušných osôb výraznou mierou zvyšovaná. V príspevku je prezentovaná metodika využitia konkrétnej modelovej situácie určenej na nácvik kontroly rizík pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí. Modelová situácia vychádza z organizácie hudobno-tanečného festivalu Outbreak konaného v meste Banská Bystrica.

Kľúčové slová: verejné podujatia, rizikové faktory, školenia zabezpečujúcich osôb, aktivizujúce vzdelávacie metódy, situačné metódy, eliminácia rizikových faktorov.

Abstract

Success of organizing of any public event is based on its safety guarantee. That is why it is necessary to ensure appropriate training for personnel involved in the realization of the event. Effectiveness of the training can be increased significantly by the use of activating methods. The paper presents a methodology of the use of a particular model situation aimed at the risk control practice at cultural and social events organization. The model situation is derived from the music-dance festival Outbreak organized in the city of Banská Bystrica.

Key words: public events, risk factors, personnel training, activating methods of education, model handling situations, elimination of the risk factors.

Úvod

Využívanie modelových situácií výrazným spôsobom prispieva k zvyšovaniu atraktívnosti a efektívnosti rôznych typov školení. Nie je tomu inak ani v prípade priebežných školení bezpečnostných technikov alebo zaškolovaní osôb podieľajúcich sa na príprave a zabezpečovaní rôznych podujatí. Kým v prípade priebežných školení ide o ďalšie, resp. inovačné vzdelávanie a rozvoj profesijných kompetencií účastníkov školenia, účelom zaškolovania väčšinou je, aby jeho účastníci získali základné poznatky spojené s výkonom svojej pracovnej činnosti a aby vedeli tieto poznatky previesť do praxe. Po absolvovaní teoretického vstupného školenia podstupujú jeho účastníci praktický zácvik. V niektorých prípadoch ale zorganizovanie praktického zácviku v reálnej situácii môže byť problematické. Využívanie modelových situácií predstavuje aj riešenie takýchto situácií.

V príspevku je prezentovaná metodika využitia konkrétnej modelovej situácie určenej na nácvik kontroly rizík pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí.

Organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí

Kultúrno-spoločenské podujatia môžu byť organizované buď v krytých priestoroch alebo na verejných priestranstvách. Môžu byť organizované ako akcie umeleckého, zábavného, športového, reklamného, propagačného, prezentačného, komerčného, politického alebo iného charakteru. Usporiadatelia týchto podujatí (fyzické alebo právnické osoby) sú povinní zabezpečiť vhodné podmienky na uskutočnenie plánovaného podujatia, pri jeho organizovaní dodržiavať platnú legislatívu, postarať sa o zabezpečenie verejného poriadku, o bezpečnosť všetkých účastníkov, vrátane zabezpečenia usporiadateľskej služby, zabezpečenia náležitých zdravotno-hygienických podmienok, dodržania maximálne povolenej kapacitnej a hlukovej záťaže. Implementácia bezpečnostných opatrení do systému organizovania kultúrno-spoločenských podujatí by mala byť integrálnou súčasťou jeho prípravy, nakoľko tieto opatrenia prispievajú k znižovaniu rôznych rizík či už ujmy na zdraví alebo škôd na majetku.

Východiskovým bodom bezpečného priebehu akéhokoľvek (nielen) kultúrno-spoločenského podujatia je riadenie rizík, ktoré zahŕňa analýzu rizík vyúsťujúcu do identifikácie nebezpečenstiev a ohrození, hodnotenie identifikovaných nebezpečenstiev a ohrození, spolu s posúdením ich aktuálneho stavu, a ich následnú elimináciu alebo kontrolu.

V kontexte vyššie uvedeného je potrebné v rámci prípravy akéhokoľvek kultúrno-spoločenského podujatia zrealizovať oboznámenie (zaškolenie) všetkých osôb podieľajúcich sa na zabezpečovaní príslušného podujatia (od brigádnickej výpomoci, cez členov organizačného tímu a výkonných pracovníkov, až po súkromné bezpečnostné služby) s ich základnými právami a povinnosťami, vrátane bezpečnostných aspektov jeho priebehu.

Školenia založené na aktivizujúcich metódach

Aktivizujúce metódy v rôznych formách vzdelávania podporujú záujem učiacich sa o nadobúdanie nových vedomostí a rozvíjanie rôznych zručností a spôsobilostí, pričom využívajú už získané skúsenosti a vedomosti učiacich sa a významne podporujú a rozvíjajú ich poznávacie procesy. Podstatou uplatnenia týchto metód je plánovať, organizovať a riadiť vzdelávanie tak, aby k splneniu výchovno-vzdelávacích cieľov dochádzalo prostredníctvom vlastnej poznávacej činnosti alebo skúseností učiacich sa (frekventantov školenia).

Aktivizujúce metódy sa rozdeľujú podľa rôznych hľadísk [Kotrba, Lacina 2007]:

- podľa časovej náročnosti prípravy (do 10 minút, do 30 minút, viac ako 30 minút),
- podľa časovej náročnosti aplikácie metódy na vyučovaní (5–10 minút, 11–15 minút, celá vyučovacia hodina, viac ako jedna vyučovacia hodina),
- podľa tematického (metodického) zamerania (hry, situačné metódy – napr. riešenie modelových situácií, diskusné metódy, inscenačné metódy, problémové metódy),
- podľa účelu a cieľa použitia na vyučovaní (úvodná motivácia, odreagovanie, diagnostika, výklad, opakovanie),
- podľa požiadaviek na učiacich sa (bez prípravy, s predchádzajúcou domácou prípravou, bez požiadaviek na akékoľvek vedomosti, na realizáciu sú potrebné určité vedomosti).

Uplatňovaním týchto metód v praxi sa sleduje predovšetkým zmena spôsobu vzdelávania, na základe ktorej by sa mal dosiahnuť lepší efekt (výsledok) vzdelávania než je tomu v prípade bežne využívaných metód vzdelávania.

Prínosom používania aktivizujúcich metód vo vzdelávaní sa zaoberalo veľa autorov. Švec [1998] ako hlavné prínosy označuje:

- efektívne osvojovanie vedomostí, zručností, návykov, skúseností a rozvoj poznávacích schopností,
- rozvoj aktivity, samostatnosti a tvorivosti učiacich sa,
- podnecovanie pozitívnej stránky štýlu učenia a rozvíjania učebných schopností učiacich sa,
- navodzovanie a rozvíjanie učebných zručností a návykov učiacich sa.

Situačné metódy v bezpečnostnej príprave personálu kultúrno-spoločenských podujatí

1.1. Modelová situácia

Ako ukážka využitia situačnej metódy – konkrétnej modelovej situácie – určenej na nácvik kontroly rizík pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí bolo zvolené organizovanie podujatia s názvom Outbreak organizovaného v meste Banská Bystrica [Tóth 2016].

Outbreak je kultúrno-spoločenské podujatie organizované na strešnom parkovisku obchodného centra Europa v spolupráci s nočným klubom Ministry of Fun, ktorý sa nachádza na prvom podlaží parkovacej plochy tohto nákupného centra. Ide o dvojdňové podujatie zamerané na hip-hop, ktoré je vyvrcholením päťdňového hudobno-tanečného festivalu konaného v horskom prostredí.

Outbreak je určený širokej verejnosti a prichádzajú sem účastníci z celého sveta. Vstup na podujatie je na základe vstupenky kupovanej na jeden alebo obidva dni jeho konania. Súčasťou Outbreaku sú tanečné „battles“, súboje ako forma súťaže, zdieľania a prezentovania vlastného tanečného umenia.

Festival bežne prebieha na troch priestranstvách, z ktorých jedno je mimo dosahu zastrešenia druhého podlažia strešného parkoviska: obr. 1 – vstup na podujatie, obr. 2 – voľný priestor s pokračovaním do zastrešeného objektu, obr. 3 – hlavné vonkajšie pódium. Fotografie na obr. 1–3 dokumentujú stav vonkajších priestorov podujatia po prudkej búrke sprevádzanej silným dažďom, t.j. ide o dokumentáciu dôsledkov búrky, ktorá postihla minulý ročník festivalu (situácia z roku 2015). Zastrešené priestory podujatia sú dokumentované na obr. 4. Vybavenie týchto priestorov pozostáva v prevažnej časti z reproduktorov, ozvučovacích zariadení a svetiel, prípadne ďalších zariadení, ktoré si účinkujúci prinesú zo sebou. Nachádza sa tu aj stánok s občerstvením.

Obr. 1. Outbreak – vstup do priestorov podujatia

Obr. 2 Outbreak – voľný priestor s pokračovaním do zastrešeného objektu

Obr. 3 Outbreak – hlavné vonkajšie pódium

Obr. 4 Outbreak – zastrešený priestor

Usporiadateľ síce bral do úvahy aj možnosť výskytu búrky a zameral školenia usporiadateľského tímu aj na zvládnutie takýchto situácií, búrka však presiahla pripravenosť objektu a časť, ktorá nebola pod zastrešením druhého podlažia strešného parkoviska, bola zdevastovaná. Neboli však registrované žiadne ujmy na zdraví (ani v usporiadateľskom tíme, ani medzi účastníkmi podujatia).

1.2. Využitie modelovej situácie v nácviku kontroly rizika

Účastníkom školenia sa odovzdávajú iba čiastočné informácie ohľadom situácie, ktorá bude prebiehať. Počas priebehu by sa mali na taktických, zhromažďovacích, alebo inak dôležitých miestach, nachádzať dobrovoľníci. Dobrovoľníci majú za úlohu hrať rôzne typy osobností, o ktorých frekventanti školenia navzájom nevedia. Je to z toho dôvodu, aby sa čo najviac posilnil charakter reálnosti, a aby frekventanti školenia boli nútení racionálne premýšľať v kritických situáciách a pohotovo reagovať na rôzne podnety.

Táto metóda môže byť rozšírená o rôzne modifikácie, ako napríklad rozdelenie všetkých účastníkov školenia medzi dobrovoľníkov a medzi členov tímu, ktorí riešia danú situáciu a pod. Potrebné informácie si frekventanti školenia musia získavať na základe vlastnej aktivity.

Ak sa jedná o verziu s dobrovoľníkmi, tak po dohode vedúceho školenia a usporiadateľa podujatia, poprípade inej osoby poverenej na výkon tejto činnosti, sa určia špecifikácie ľudí, ich rozloženie a pod. Možné je aj vytvoriť na určených miestach špecifické úlohy, ktoré treba splniť. Frekventantov školenia oboznámi vedúci školenia so situáciou, ktorá bude simulačná, napríklad:

- Počiatočná pozícia je vo vnútri objektu nočného klubu, usporiadateľ si nájde alebo zoskupí členov tímu a oznámi im, že vonku sa rozmáha veľmi silná búrka a priestor, ktorý nie je zastrešený, je v ohrození, rovnako tak účastníci v ňom.
- Usporiadateľský tím dostal potrebné informácie a začína sa rozbiehať akcia. Účastníci ju riešia až dovtedy, kým sami neprídu k presvedčeniu, že už je všetko nebezpečenstvo pod kontrolou a účastníci podujatia (festivalu) sú v bezpečných zónach podujatia, resp. kým nenaplnenia body, ktoré určil vedúci školenia.

V závere výcvikovej aktivity sa koná diskusia, čo by bolo potrebné zmeniť, vylepšiť, kde a v čom sú medzery organizácie, resp. prípravy plánovaného podujatia, ako ich možno napraviť a pod.

Záver

Podstatou situačnej metódy je hľadanie postupov vedúcich k vyriešeniu určitej konkrétnej situácie, problémového prípadu, ktorý je predložený k riešeniu účastníkom školenia (vzdelávacej aktivity). Silnou stránkou aplikovania situačnej

aktivizujúcej metódy do rôznych foriem školení je, že je založená na reálnej modelovej situácii, v rámci ktorej účastníci školenia riešia konkrétne zadané praktické problémy, čím sa vzdelávanie dostáva na vyššiu, aplikačnú úroveň. Ako konštatujú Maňák a Švec [2003: 119], situačné metódy sa vzťahujú na širšie zázemie problémov, na reálne prípady zo života, ktoré predstavujú špecifické, obtiažne javy, vyvolávajúce potrebu vysporiadať sa s nimi a vyžadujú angažované úsilie a rozhodovanie. Na druhej strane však využitie týchto metód musí (takisto ako využitie tradičných metód) rešpektovať mentalitu, poznatky, skúsenosti a potreby účastníkov vzdelávacej aktivity (školenia), s ktorými sa bude pracovať. Okrem toho musí byť založené na výbere náležitej problémovej situácie, ktorá musí byť prehľadná, primeraná a samozrejme riešiteľná (náležitá vzhľadom na cieľovú skupinu účastníkov školenia a ich potreby).

PodĎakovanie

Príspevok vznikol za podpory Grantovej agentúry KEGA MŠ SR – projekt č. 014UKF-4/2016.

Literatúra

- Bánesz G., Lukáčová D., Cina M. (2006), *Bakalárske štúdium – Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci s orientáciou – Bezpečnostný technik [w:] Modernizace vysokoškolské výuky technických předmětů*, Hradec Králová.
- Coneva I., Gašpercová S., Osvaldová-Makovická L. (2011), *Základné pojmy a právne predpisy používané pri riešení problematiky nebezpečných látok a ich prepravy*, „Krizový manažment“ nr 1.
- Kotrba T., Lacina L. (2007), *Praktické využití aktivizačních metod ve výuce. Společnost pro odbornou literaturu*, Brno.
- Maňák J., Švec V. (2003), *Výukové metody*, Brno.
- Švec V. (1998), *Klíčové dovednosti ve vyučování a výcviku*, Brno.
- Tóth M. (2016), *Aspekty bezpečnosti pri kultúrno-spoločenských podujatiach*, Nitra.